

OORSPRONKELIJKE BIJDAGEN.

BESTRIJDING DER ONBEVOEGDE UIT- OEFENING DER TANDHEELKUNST

DOOR

J. M. KLINKHAMER.*)

De Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunst heeft bij haar oprichting de Commissie B. O. U. T. ingesteld met de bedoeling, dat deze haar zou adviseeren welke maatregelen moeten worden genomen om de onbevoegde uitoefening der tandheelkunst zooveel mogelijk tegen te gaan.

Deze Commissie is van den beginne af aan van oordeel geweest, dat eerst duidelijk moest worden uitgemaakt, wat als onbevoegde tandheelkunst moet worden beschouwd. Zoolang dit niet voor den rechter vaststaat, is er weinig kans, dat een vervolging voor een bepaalde overtreding op dit gebied door den ambtenaar van het Openbaar Ministerie tegen een z.g. onbevoegde zal worden ingesteld. Het was dus in de eerste plaats noodig, dat de rechter zich goed rekenschap gaf van hetgeen onder tandheelkunst moet worden verstaan, maar tevens, dat alle andere partijen, dus publiek, tandarts en tandtechnicus, zich bewust werden van de beperkende bepalingen, die de wet preventief heeft gesteld tot beveiliging van het publiek tegen lichamelijk letsel, dat door ondeskundige tandheelkundige behandeling zou kunnen worden veroorzaakt.

Vóór December 1913 betroffen alle vervolgingen der onbevoegden overtredingen op chirurgisch-tandheelkundig gebied.

*) Namens de Commissie tot Bestrijding van de Onbevoegde Uitoefening der Tandheelkunst.

De rechter toetste steeds de behandeling aan de *Genees- en Heelkunst*, maar kende geen opzichzelf staande en door de wet beschermde *Tandheelkunst*. 13 December 1913 echter werd een strafvervolging ingesteld tegen J. Maurice Son te Breda op grond, dat hij bij iemand *een kies gevuld* had. Als deskundige in deze zaak gehoord, verzocht de rechter mij de vraag te beantwoorden: Valt het vullen van tand of kies (niet het boren) onder ieders bevoegdheid? De beantwoording van deze vraag en de uitspraak van den kantonrechter zijn vermeld in het Tijdschrift voor Tandheelkunde van 15 Maart 1914. De heer Son werd veroordeeld en daarmee toonde de rechter de *conserveerende tandheelkunde* te erkennen als een onderdeel der *Tandheelkunst*, welker bevoegdheid tot uitoefenen aan den tandarts is gegeven.

Op het gebied der *tandrichtkunst* komen bijna geen overtredingen voor, waarschijnlijk, omdat de finantieele belooning daarbij gewoonlijk niet opweegt tegen de moeite en zorgen van de behandeling. Er blijft dus over de *tandvervangkunst* en op dit terrein wordt door de niet-gediplomeerde tandheelkundigen naar welgevallen gestroopt.

Ik zeg: *niet-gediplomeerde tandheelkundigen* en bedoel dan degenen, die niet het *Nederlandsch practisch tandheelkundig examen* hebben afgelegd en daarvoor zijn geslaagd. Wel zijn er onder hen, die de tandvervangkunst uitoefenen enkelen, die een buitenlandsch tandheelkundig of tandtechnisch diploma bezitten, dat hier in de oogen van het publiek een schijnbevoegdheid geeft, doch voor de wet zijn zij aan de anderen gelijkwaardig. Het meerendeel zijn ongediplomeerden, voornamelijk tandtechnici, die naast het vervaardigen van kunstgebitten als laboratoriumwerk, al die tandheelkundige bewerkingen op den mensch toepassen, die zij in verband met hun tandtechnische vaardigheid, ruim geweten en negatie van eenig wettelijk voorschrift meenen te kunnen verrichten.

De moeilijkheid om een vervolging tegen deze personen te doen instellen schuilde niet in onwil of onmacht van den ambtenaar van het O. M., maar in de onzekerheid, dat een veroordeeling zou volgen. Men was het er nog niet over eens, en onder

die *men* behoorden zelfs enkele tandartsen, dat het vervaardigen van een kunstgebit *in 's menschen mond* tandheelkunde is, welker uitoefening wettelijk tot de uitsluitende competentie van den tandarts behoort.

Alvorens dus op vervolgingen in het algemeen aan te sturen, was noodig, dat de Commissie B. O. U. T. zekerheid verkreeg, wat de rechter verstaat onder *de toepassing der Tandprothese, en of elke behandeling, die hiertoe kan worden gebracht, eveneens behoort tot de bevoegdheid (uitsluitende?) van den tandarts.*

Aangezien het hier in hoofdzaak de bedoeling was om *een uitspraak van den rechter*, liefst in hoogste instantie, te verkrijgen en niet om de *veroordeeling* zelve of den *persoon*, die deze zou ondergaan, meende de C. B. een soort van schijnproces te moeten provoceeren, hetzij tegen iemand, die sinds jaren de tandvervangkunst zelfstandig uitoefende, hetzij tegen een onzer eigen technikers, die zich dan als proefobject zou willen laten gebruiken.

Mr. Bourlier, die ons van advies diende, verzekerde ons van de medewerking van den Ambtenaar van het O. M. Mr. G. C. Duval Slothouwer, die zich bereid verklaarde een vervolging in te stellen. Vervolgens schreef onze adviseur een brief aan den heer van Hilst, tandtechnicus te 's-Gravenhage, die sinds vele jaren de *tandvervangkunst*, om niet te zeggen de tandheelkunst uitoefende, waarin hij hem te kennen gaf, dat de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunst langs gerechtelijken weg wenschte te doen uitmaken of het bedrijf, dat hij uitoefende, behoorde tot de uitsluitende bevoegdheid van den tandarts: dat zij overtuigd was, dat de heer van Hilst meende in zijn recht te zijn, want dat hij zich anders niet aan een strafbaar feit bij voortdurend zou schuldig maken en verzocht hem daarom wel te willen medewerken zijn goed recht te bewijzen.

De heer van Hilst liet dezen brief na zeer lang wachten beantwoorden door Mr. Limburg uit Rotterdam, die aan Mr. Bourlier schreef, dat de heer van Hilst overtuigd was van zijn goed recht, dat hij genegen was tot medewerking, maar wel wenschte

te weten, waar hij de tandheekkundige handelingen moest verrichten, wie daarbij getuigen zouden zijn en wie de kosten van den verdediger zou moeten dragen.

Op dezen brief werd geantwoord, dat de behandeling zou moeten geschieden door den heer van Hilst te zijnen huize, getuigen zouden zijn Klinkhamer, Grafdijk en een Inspecteur van Politie, en de kosten van den verdediger zouden tot een bedrag van f 200 door de Maatschappij tot Bevordering der Tandheekkunst worden gedragen.

Aangezien geruimen tijd verliep zonder antwoord op dit voorstel, verzocht de C. B. aan Mr. Bourlier, den heer van Hilst een ultimatum te zenden. Op dezen brief kwam het antwoord, dat de heer van Hilst ziek was geweest, en zich thans ook niet de geschikte persoon achtte voor dit strafproces, omdat hij samenwerkte met een medicus!!

De C. B. besloot toen in overleg met Mr. Bourlier een schijnvervolgung tegen een onzer eigen technici te beginnen, en aangezien Mr. Duval Slothouwer vervangen was door Mr. Brandenburg van Veen, was tevens noodig dezen te verzoeken de ons toegezegde medewerking wel te willen blijven verleenen.

Mr. Bourlier schreef den navolgenden brief:

(Zie Bijlage I en II).

Daarop volgde een onderhoud van de C. B. en Mr. Bourlier met Mr. Brandenburg van Veen. Besloten werd, met het oog op verschillende moeilijkheden, die zich bij een schijnvervolgung zouden kunnen voordoen, een zelfstandig gevestigd tandtechnicus te vervolgen, die openlijk het bedrijf van kunsttandzetter uitoefende.

Van een vervolgung in gemeenschappelijk overleg, zooals oorspronkelijk de bedoeling was, werd afgezien, omdat de eerste poging reeds zeer veel tijd in beslag had genomen en het geen kunst zou zijn dit proces op deze wijze op de lange baan te schuiven.

Er moest nu snel gehandeld worden, en alle maatregelen moesten zoo worden genomen, dat er van een door de mazen van het net heenglippen geen sprake kon zijn.

Den 14en Juni 1918 vervoegden zich de heer en mejuffrouw

Romani bij den heer Ostermann, Toussaintkade 36, Den Haag. en verzochten hem voor ieder hunner een kunstgebit te maken.

Bij den heer Romani moest nog eenige voorbereiding aan het afdruk nemen voorafgaan.

Den 21sten Juni 1918 werden de kunstgebitten geleverd en door de C. B. onmiddellijk een aanklacht tegen den heer Ostermann bij de politie ingediend. Het proces-verbaal werd opgemaakt en daarin werd zooveel mogelijk alles weggelaten, wat het chirurgisch-tandheelkundig gedeelte betrof, maar sterk den nadruk gelegd op „*het afdruk nemen en het plaatsen van het kunstgebit in den mond van een patiënt*”.

Den 22sten Mei 1919 kwam de zaak voor den Kantonrechter; feitelijk had zij een maand eerder in behandeling moeten komen, maar door ziekte van den verdediger, Mr. van Noppen uit Utrecht, werd zij tot bovengenoemden datum uitgesteld.

Mr. van Noppen was reeds in November 1917 als verdediger in een strafproces tegen een tandtechnicus in Utrecht opgetreden, en op dat proces doelt de heer W. Geuzebroek in een noot op blz. 99 van zijn brochure: „*De positie van den tandtechnicus in Nederland*”, waarin hij zegt, dat dit zaakje (tegen van Hilst) niet doorgaat en dat *het spul* waarschijnlijk in Utrecht zal worden vertoond.

Hij was blijkbaar van meening, dat wij den heer van Hilst hadden losgelaten en een tandtechnicus in Utrecht in zijn plaats hadden vervolgd. Dit was blijkbaar ook de meening van de *Tandtechnische Vereeniging*, want in een schrijven van Mr. Limburg aan Mr. Bourlier (zie Bijlage III) geeft hij te kennen, dat deze vereeniging hem als adviseur verder niet van noode had, aangezien de zaak in Utrecht zou worden uitgevochten.

In dit verband is het duidelijk, dat de Tandtechnische Vereeniging van alles op de hoogte was, en dus ook wist, dat de C. B. gepoogd had eerst langs minnelijken weg de zaak tot een goed einde te brengen, en daarom was de aanval van Mej. Mr. Simons later in haar pleidooi jegens mij zoo zwak, toen zij beweerde, dat wij deze zaak officieel met de Tandtechnische Vereeniging in der minne hadden moeten uitvechten.

Mr. van Noppen was den 22sten Mei nog ziek en moest de verdediging overlaten aan Mejuffrouw Mr. Simons, die in haar pleidooi dezelfde argumenten naar voren bracht als Mr. van Noppen in Utrecht had laten hooren en welke in het kort ongeveer hierop neerkomen:

„Bij de genees- en heilkunde is nu eenmaal techniek noodig, welke echter zelf daarom nog geen genees- of heilkunde is, en dus niet valt onder art. 436 W. v. S.

Willen we nu weten, of het inzetten van een kunstgebit tot dien mechanischen arbeid moet gerekend worden, dan is 't noodig te hebben een definitie van het begrip tandheilkunde. Vóór 1913 omschreef de wet dit begrip; thans is er geen definitie meer.

Pleiter verwijst naar de wet van 1865, die eenheid bracht in de geneeskunde, welke vóór dien tijd door kwakzalvers kon worden uitgeoefend, en vervolgens naar de circulaire van den Minister van 1871, die duidelijk uitsprak, dat het vervaardigen van kunsttanden en gebitten niet behoorde tot de heilkunde. Deze opinie werd later bevestigd door het voormalig Hof van Zuid-Holland, dat sprak van een zuiver-mechanischen arbeid.

Door de latere wetgeving is deze meening gewijzigd. Bij de wet van 24 Juni 1876 werd een afzonderlijke stand in het leven geroepen, die der tandmeesters, die een gedeelte kregen van de bevoegdheid der medici. Zij moesten een proef van bekwaamheid afleggen in het inzetten van kunsttanden en gebitten, hoewel dit niet behoorde tot de tandheilkunde zelve. Daaronder werd alleen gebracht het behandelen van ziekten der tanden, der tandkassen en van het tandvleesch. De wet van 1878 bracht hetzelfde terug.

Om utiliteitsredenen, en daarom alléén, om te zorgen, dat de tandmeesters genoeg geld konden verdienen, werd van hen geëischt, dat zij ook de noodige bekwaamheid konden toonen als handwerksman. Het mechanisch gedeelte werd daarmee echter niet gepromoveerd tot tandheilkunde.

Het blijkt echter, dat de tandmeester de techniek niet verstaat. En de heer John E. Grevers, directeur van het Tandheilkundig Instituut, dringt aan op wetswijziging. In 1913 kwam

de wetswijziging inderdaad tot stand. De eischen voor het examen werden veranderd, teneinde te zorgen, dat de toekomstige tandmeester zich beter op de hoogte heeft te stellen van het mechanisch gedeelte, waarbij het operationeel gedeelte zich aansluit. Daarmee is dus nog niet het mechanisch gedeelte tot tandheelkunde geworden.

De Memorie van Toelichting op die wet wijst hetzelfde uit. Er is niets anders mee bedoeld dan een reorganisatie van het tandheelkundig onderwijs, waardoor de tandarts ook bevoegd wordt voor de tandprothese. Het lijstje van zijn bevoegdheden is eenvoudig vergroot. Nu hebben echter de tandartsen gedecreteerd: Wij zijn de eenigen die bevoegd zijn. Het blijkt wel uit het Voorloopige Verslag, waarin gevraagd werd om een wetsbepaling tegen het onbevoegd uitoefenen der tandheelkunde, dat de nieuwe wetswijziging niet de strekking had, welke de tandartsen er aan geven. En de Minister verwees in zijn antwoord naar de wet van 1865, die de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunde strafbaar stelt.

Eerst als vaststaat, dat de toepassing der prothese behoort tot geneeskunde, kan onbevoegde uitoefening strafbaar worden gesteld. De tandprothese, het stellen van de eene tand in de plaats van de andere is echter een zuiver-mechanische arbeid. Het maatnemen, maken van gebitten en het passen is altijd geoorloofd geweest.

De tandartsen verlangen iets, dat onbehoorlijk is, dat vakkundigen ongemotiveerd broodeloos maakt".

Als deskundige gehoord gaf ik mijne inzichten, zooals ik die in een brochure, getiteld: „De positie van den tandarts en den tandtechnicus in Nederland" (zie Bijlage IV) heb uiteengezet, en aan den ambtenaar van het O. M. in studie had gegeven.

Het Kantongerecht veroordeelde beklagde tot honderd gulden boete, subsidiair eenigen tijd hechtenis. Van dit vonnis kwam beklagde in hooger beroep bij de Arrondissementsrechtbank te 's-Gravenhage. Intusschen was Mr. van Noppen overleden, en trad Mejuffrouw Mr. Simons opnieuw als verdedigster op. Haar pleidooi gaf niets nieuws.

Zij plaatste zich weder op het standpunt, dat voor 1913 het *zelfstandig uitoefenen der tandtechniek* zeer zeker niet viel onder uitoefening der tandheelkunde, en dus niet verboden was (dit is ook heden nog niet verboden), terwijl de wijziging van 1913 waarbij de omschrijving van hetgeen onder de uitoefening der tandheelkunde viel, vervallen is, en hierin geen verandering heeft gebracht.

De rechtbank heeft den 15en October 1919 het navolgende vonnis uitgesproken:

(Zie Bijlage V)

Tegen dit vonnis werd Cassatie aange teekend bij den Hoogen Raad der Nederlanden, die in een uitvoerig *Arrest*, zie Bijlage VI, *het afdruk nemen en het in den mond plaatsen van een kunstgebit tot de uitsluitende bevoegdheid van den tandarts verklaart.*

BIJLAGE I.

's-Gravenhage, den 1918.

Den Edelachtbaren Heer Mr. A. H. Brandenburg van Veen, Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht, Parket Kanton-gerecht, te 's-Gravenhage.

Edelachtbare Heer.

In Maart 1916 wendde ik mij in opdracht van de „Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunst” (goed-gekeurd bij K. B. dd. 27 Augustus 1914), tot Zijne Excellentie den Minister van Justitie met bijgaand request dd. 25 Maart 1916.

In verband met dit request, ging ik op audiëntie bij den Minister voornoemd, ten einde de belangen mijner cliënte nader te bepleiten. Zijne Excellentie verwees mij toen voor verdere bespreking naar Mr. Geline van Blom, die later werd vervangen door Mr. Collard, referendaris bij het Departement van Justitie.

Intusschen had ik naar aanleiding van het besprokene ter audiëntie aan het Ministerie opgegeven eene lijst van personen die onbevoegdlijk de tandheelkunde uitoefenen en nog steeds niet vervolgd worden. Voor zooveel wat betreft de te 's-Gravenhage wonende hiervoren bedoelde personen, gaat een afschrift dier lijst hierbij.

Daarna had ik een onderhoud met Mr. Collard, nadat ik intusschen voormelden heer had doen toekomen ingesloten opstel *over de toepassing van de tandprothese in hare verhouding tot de tandheelkunde.* (Zie Bijlage II).

Dat een onbevoegde geen kiezen mag trekken of andere tandheelkundige operaties mag verrichten, staat immers vast, maar het is thans de bedoeling mijner cliënte om te bereiken vervolging van personen die, ofschoon niet bevoegd tot uitoefening der tandheelkunde, toch er hun beroep van maken handelingen in 's menschen mond te verrichten, die ten doel hebben of de voorgewende strekking een tandvervanging in werking te stellen, meer speciaal om tevens te doen uitmaken dat die onbevoegden strafbaar zijn bij het als beroep verrichten der navolgende handelingen:

1. Het geschikt maken van den mond van den patiënt voor de plaatsing van een kunstgebit of kunsttand;
2. Het afdruk nemen in den mond van een patiënt om een kunstgebit of kunsttanden voor dien patiënt te maken;
3. Het met voormeld doel bepalen der beethoogte;
4. Het plaatsen van een kunstgebit of kunsttanden in den mond van een patiënt.

Ten einde nu eene beslissing in deze uit te lokken, stelde ik mij namens cliënte in verbinding met den Heer T. L. van Hilst, wonende te 's-Gravenhage en vroeg dezen heer, die ofschoon onbevoegd daartoe, toch zijn beroep maakt van handelingen als boven omschreven, of hij bereid was die handelingen te verrichten in het bijzijn van getuigen en enkele tandartsen, om aldus eene vervolging en mitsdien eene rechterlijke beslissing uit te lokken in deze voor cliënte zoo belangrijke zaak.

Ik had mijne cliënte vooraf de welwillende medewerking verzekerd van Mr. G. C. Duval Slothouwer, destijds Ambtenaar van het Openbaar Ministerie alhier, die ook bereid gevonden was één of meer inspecteurs van politie als getuigen te doen optreden. De Heer van Hilst bovengenoemd, die aanvankelijk bereid scheen zich tot het uitlokken eener beslissing beschikbaar te stellen, weigerde ten slotte mede te werken en verwees mij naar een zijner, eveneens tot het uitoefenen der tandheelkunst onbevoegde, collegae.

Daar mijn cliënte voorziet dat het endosseeren lang kan doorgaan, heeft cliënte besloten de bovenbedoelde handelingen thans in het bijzijn van getuigen en deskundigen, te doen verrichten door *een der assistenten* (bedoeld wordt tandtechnici) van den tandarts Klinkhamer alhier, welke assistent zich bereid heeft verklaard bedoelde handelingen in dat bijzijn telkens tweemaal te verrichten en wel tegen betaling.

Namens mijne cliënte wend ik mij tot U met verzoek of ook U, evenals Mr. G. C. Duval Slothouwer destijds, bereid zijt mede te werken, ten einde de verlangde vervolging en rechterlijke uitspraak uit te lokken.

Ingesloten *opstel* (reeds eerder vermeld), hetwelk van de hand is van den tandarts Klinkhamer, lijkt mij eene waardevolle uiteenzetting van het juiste standpunt, waarop cliënte zich in deze op medisch en juridisch gebied stelt.

Het ligt in de bedoeling van cliënte om eventueel den *assistent* bovengenoemd op hare kosten te doen bijstaan in zijne verdediging, indien de Vereeniging van Tandtechnici die kosten niet wil dragen.

U zoudt cliënte een dienst bewijzen, indien U aandacht wildet schenken aan bijgaand opstel en indien U tot bovengemelde vervolging wildet medewerken.

Ik stel mij gaarne bereid persoonlijk, zoowel alleen, als met een of meer vertegenwoordigers van cliënte, op uw parket te komen, ten einde de zaak nader te bespreken.

Uw antwoord, ook telefonisch, gaarne tegemoet ziende,

Hoogachtend,

Uw E.A. dw. dn.,

(w.g.) Mr. BOURLIER.

BIJLAGE II.**De toepassing van de tandprothese in hare verhouding tot de tandheelkunst**

De tandheelkunst behoort tot de nuttige kunsten, die naast een aesthetisch ook een practisch doel beoogen, een nuttigheidsdoel, dat voor de tandheelkunst is: het herstellen van de functie van tand en gebit.

De tand is een deel van het gebit; het gebit is een complex van tanden in hun geheel als orgaan beschouwd.

Iedere tand heeft zijne bijzondere functie in het gebit.

Het gebit heeft zijn eigen functie als orgaan.

Wij onderscheiden in verband hiermee functiestoornissen van den tand en van het gebit.

Wil een tand absoluut aan zijn functie beantwoorden, dan dient hij normaal van vorm te zijn, door buurtanden en tegen-tanden normaal te worden gesteund en in evenwicht gehouden en den normalen kauwdruk te kunnen verdragen.

Wil het gebit geheel aan zijn functie beantwoorden, dan dient het uit normaal functioneerende tanden te bestaan en dient de samenbeet en samenwerking der beide tandbogen normaal te zijn.

Wat wij onder normaal verstaan is die toestand, die het wetenschappelijk onderzoek als de meest juiste, voordeelige en nuttige heeft erkend.

Het streven van den tandarts moet zijn die toestand zoo dicht mogelijk te benaderen.

Aangezien iedere tand zijn eigen functie in het gebit te vervullen heeft, zal het verlies van een tand zich als functiestoornis in het gebit doen gelden. Ons streven is er dus op gericht de tanden voor het gebit te behouden en bruikbaar te maken door tandbederf te voorkomen en de tanden te conserveeren (conserveerende tandheelkunst).

Maar om de tanden voor hun functie bruikbaar te maken is het niet voldoende ze in normalen vorm op te bouwen en ze voor den kauwdruk geschikt te maken, maar tevens is noodig de tanden hun normale plaats te doen innemen en het verstoorde evenwicht in de samenbeet te herstellen (orthodontiek).

Het ontbreken van één tand is dikwijls reeds voldoende om dat evenwicht te verbreken, waarvan het gevolg kan zijn, ver-

schuivingen en verplaatsingen der elementen, en hierdoor eene storing in de kauwfunctie. Het is daarom begrijpelijk, dat wij trachten te loor gegane tanden zooveel mogelijk door kunsttanden te vervangen, om daardoor de continuïteit van de tandboog te bewaren, verplaatsing der elementen te voorkomen en de kauwfunctie zoo goed mogelijk te herstellen.

Het vervangen der teloor gegane tanden door kunstproducten is de *tandvervangkunst*, de z.g. *prosthodontiek*. Het voorwerp, dat als tandvervanging dienst doet is de *tandprothese*.

De toepassing der tandprothese, welke de wet aan den tandarts opdraagt, is het in werking stellen van de tandprothese, m.a.w. *de tandprothese door den mensch te doen gebruiken*.

Dit sluit in zich het plaatsen van een tandprothese, die volgens de regelen der kunst vervaardigd is en voldoet aan de eischen, die men aan een bruikbare prothese stellen mag en kan.

Bij het vervaardigen van een prothese heeft men te letten op twee dingen:

10. of zij gemaakt is met inachtneming van de regels der *prosthodontiek*, m.a.w. of zij beschouwd kan worden als eene tandvervanging, die *doelmatig* is voor het betreffende geval en onnadeelig voor den drager der prothese;
20. of zij gemaakt is met inachtneming van de regels der tandtechniek, m.a.w. of zij als werkstuk aan de eischen voldoet, dat wil zeggen of zij buiten den mond beschouwd als een goed stuk werk mag worden erkend.

Of een prothese doelmatig zal zijn en onnadeelig voor den drager kan alleen beoordeeld worden door den tandarts. Hij toch beoordeelt *wat* er in den mond gemaakt moet worden, en *hoe* dat in den mond gemaakt moet worden in verband met den *toestand van tanden en gebit, die der weekdeelen en de samenwerking der tandbogen*.

Hij zal moeten beoordeelen welke tanden zullen moeten worden verwijderd, en welke als steun- of bevestigingsobjecten moeten dienen voor de kunsttanden.

Hij zal moeten weten, of het weefsel, waarop een kunstgebit moet rusten, gezond is of ziek, en of het gezonde weefsel door het dragen van de prothese ziek kan worden, zoo dat ontstekingen en gezwellen de nadeelige gevolgen ervan kunnen zijn.

Die nadeelige gevolgen moet de tandarts voorkomen en dat kan hij door zijn tandheelkundige kennis toe te passen. De samenwerking der tandbogen beheerscht de functie van het gebit. Is die samenwerking abnormaal, dan zal de kauwfunctie ook gebrekkig zijn. Een gebrekkige functie leidt tot ziekelijke stoor-

nissen aan tanden en weekdeelen, maar bovendien tot stoornissen in de voeding en spijsvertering; dat deze laatste zich als constitutiestoornissen doen gelden zal een ieder begrijpen.

Een slecht functioneerend kauworgaan is daarom als een krank orgaan te beschouwen niet alleen, maar tevens als ziekteverwekkende factor. Alles wat wij derhalve doen om dat orgaan gezond, d.w.z. bruikbaar, goed functioneerend te maken is: het uitoefenen van eene genezende werking op een krank lichaamsdeel. Alle manipulaties en bewerkingen van den tandarts in den mond van den patiënt hebben voornamelijk ten doel de gestoorde functie van tand en gebit te herstellen, m.a.w. een genezende werking op het kranke lichaamsdeel uit te oefenen.

De *toepassing van de tandprothese* beperkt zich dus niet tot het vervaardigen van het kunstgebit, maar *omvat alle toegepaste tandheelkundige kennis, die vereischt wordt om voor een mensch een bruikbaar en onschadelijk kunstgebit te doen vervaardigen.*

Hierbij is het werk van den tandarts:

10. den mond geschikt te maken voor het dragen van een kunstgebit en te bepalen wat gemaakt moet worden en hoe dat zal moeten geschieden.
20. het afdruk nemen, dit is het vervaardigen van een negatief van dit gedeelte van den mond, waarop het kunstgebit zal moeten rusten.

Zij, die meenen, dat deze werkzaamheid ook door anderen kan worden verricht, begrijpen niet voldoende, dat juist van het afdruk nemen zooveel afhangt. Als de afdruk niet goed is, zal het model niet goed zijn en het kunstgebit niet goed passen. Een niet goed passend gebit zal altijd schadelijk voor den drager zijn.

Bovendien is het afdruk nemen met gips niet ongevaarlijk als het geschiedt door een ondeskundige. Reeds meermalen zijn daarbij ongelukken voorgekomen, door het aspireeren van gipsstukken,

30. het bepalen van de beethoogte en den stand der kaken ten opzichte van elkaar.

Het niet goed verrichten van deze bewerking heeft een niet goed functioneeren van het gebit tengevolge.

40. het beoordeelen van de tandstelling, in verband met de samenbeet der kunststanden en de individueele verschuiving der tandbogen ten opzichte van elkaar bij de kauwbeweging. Dit onderdeel van de prosthodontiek is een

studieveld, waarop de tandarts zijne speciale kennis en ervaring voortdurend vestigt.

Al zijn er vaste regels, volgens welke de vervaardiger van een gebit de tanden moet opstellen, toch zal steeds de tandarts zijne aanwijzingen moeten geven, omdat voor ieder speciaal geval bijzonderheden in acht moeten worden genomen.

50. het beoordeelen van het werkstuk, dat voor plaatsing in aanmerking komt.
60. het plaatsen van het kunstgebit in den mond van den drager en het aanbrengen van de correcties en slijtings-facetten, die de individueele kaakverschuiving eischt.

Al deze werkzaamheden behooren tot de toepassing der tandprothese. Zij zijn onafscheidelijk van elkaar, omdat zij tezamen een aaneengeschakeld geheel vormen, dat door de wet ter uitvoering bij uitsluiting aan den tandarts is opgedragen.

Het is daarom de bedoeling van de Maatschappij tot Bevordering van de Tandheelkunst om door den rechter te zien uitgemaakt:

10. wat te verstaan is onder: de toepassing van de tandprothese.
 20. of een onbevoegde (d.i. hij, die volgens de wet niet gerechtigd is de tandheelkunst in Nederland uit te oefenen) handelingen in 's menschen mond mag verrichten, die ten doel hebben of de voorgewende strekking, om als bedrijf tegen eene geidelijke vergoeding eene *tandvervanging* in werking te stellen (d.i. de tandprothese toe te passen).
 30. zijn er straffen bedreigd en kunnen die worden toegepast tegen onbevoegden, die zich op dit gebied van de tandheelkunst begeven.
-

BIJLAGE III.

Rotterdam, 4 September 1917.

Den WelEd. Gestr. Heer Mr. E. G. S. Bourlier,
Advocaat,
Surinamestraat 5, Den Haag.

Geachte Confrère,

De Nederlandsche Tandtechnische Vereeniging heeft mij geschreven dat de zaak in den Haag niet doorgaat en te mijnen opzichte afgelopen is. Een der bestuursleden vermoedt dat de procédure voor Utrecht zal worden gevoerd.

Ik heb gemeend U hiervan in kennis te moeten stellen.

Hoogachtend,

Uw dw. cfr.,

LIMBURG.

BIJLAGE IV.

**De positie van den tandarts en den tandtechnicus
in Nederland.**

De heer W. Geuzenbroek heeft in Juli 1917 in een brochure, getiteld: „De positie van den tandtechnicus in Nederland”, zijn opvattingen uiteengezet betreffende rechten en wenschelijkheden, die de tandtechnici in verband met hun vak meenen te kunnen opeischen en bepleiten.

Hij maakt gebruik van een aantal citaten door verschillende tandartsen in den loop der jaren in tandheelkundige periodieken en op vergaderingen geuit, en ziet in die uitspraken zooveel tegenstrijdigs en bestrijdingwaardigs, dat hij meent met dit materiaal en nog eenige Duitsche citaten voldoende bewijs te kunnen leveren voor zijn 16 conclusies, die hij aan het einde van zijn opstel plaatst.

Het is niet mijne bedoeling een bestrijding te geven van des heeren Geuzenbroek's brochure, want dan zou ik reeds eerder hiermede gekomen zijn, maar nu er een strafvervolging is ingesteld in verband met het afdruk nemen en inzetten van kunstgebitten, acht ik het wenschelijk de rechterlijke macht ook eens onze meeningen en opvattingen te laten hooren, opdat zij niet eenzijdig ingelicht worde. Aan den rechter toch zal in laatste instantie de beslissing zijn, welke opvatting als de juiste moet worden gekwalificeerd.

Wij dienen een uitlegging te geven van de beteekenis van enkele woorden, die door ons zullen worden gebruikt, in hun onderling verband. Deze woorden zijn: Heelkunst, Tandheelkunst, Tandtechniek en Tandvervangkunst.

De *heelkunst* was oorspronkelijk de kunst om te heelen, m.a.w. heel te maken wat gebroken of verbroken was, daarom rekende men hiertoe het heelen van gebroken ledematen en het hechten van wonden. De heelkunst werd gekoppeld aan de genees- en verloskunst en onder den naam van geneeskunst aan de bevoegdheid van den geneesheer toevertrouwd. Reeds van de vroegste tijden af heeft zich naast de geneeskunst de *tandheelkunst* ontwikkeld. Deze bestond oorspronkelijk uit het wegnemen van tandpijn door het verwijderen van den pijnlijken tand, en het

remplaceeren van de verwijderde tanden door kunsttanden. De naam tandheelkunst paste feitelijk niet bij de bewerkingen, die tot deze kunst behoorden, want van *heelen* in den zin van heel maken van iets, dat gebroken of verbroken was, was geen sprake. De tandheelkunst in hare primaire ontwikkeling had met heelkunst niets te maken, want zij bestond uit het trekken van tanden en het inzetten van kunsttanden. Men „trok” omdat men in de meeste gevallen geen ander middel kende om een lijder van *tandpijn te verlossen*; men plaatste kunsttanden voor de mooiigheid*) m.a.w. om het *cosmetisch effect te verbeteren*. Alleen in die gevallen dat zóóveel tanden en kiezen verwijderd waren, dat het kauwen van het voedsel te moeilijk werd, schafte men zich een kunstgebit aan om de *kauwfunctie te verbeteren*.

De geneesheer achtte in die dagen het trekken van tanden en het inzetten van kunstgebitten zoo weinig tot de geneeskunst, dat hij rustig kon aanzien, dat niet-medici dit ook uitoefenden, trouwens het zetten van gebroken ledematen en het snijden waren ook zijn geliefkoosde bezigheden niet, vandaar dat zich een eigen stand van heelmeesters, van chirurgijns ontwikkelde.

De heelkunst en de tandheelkunst zijn gedurende de laatste 40 jaren tot groote ontwikkeling gekomen en totaal veranderd, maar waar de heelkunst, in verband met de levensgevaaren, die aan de uitoefening door niet-medici verbonden zijn, steeds meer op het terrein en in de belangstelling van de medici werd getrokken, liet men de tandheelkunst vrijwel aan haar lot over en wordt haar nut en toekomst eerst gedurende de laatste 15 jaren meer algemeen erkend. Toch bleef men de tandheelkunst aan de geneeskunst binden door haar als een onderdeel ervan te beschouwen. De *uitoefening van de tandheelkunst* heeft men slechts korten tijd *uitsluitend aan medici* opgedragen, de belangstelling van deze voor dit vak bleef gering en de vraag naar tandheelkundige hulp werd zoo groot, dat een afzonderlijken stand van tandmeesters moest worden geschapen, die als niet-medici, na afgelegd examen in de tandheelkunst, de bevoegdheid verkregen dit vak zelfstandig uit te oefenen.

De wetten van 1876 en 1878, die de *bevoegdheid* en het *examen* van den tandmeester omschreven, spraken, in verband met de voornaamste werkzaamheden respectievelijk van „*het behandelen van tandziekten* en *het inzetten van kunstgebitten*”. Het behandelen van tandziekten bestond nog bijna uitsluitend in het

*) Woord door het publiek dagelijks gebezigd.

verwijderen van zieke tanden, zoodat de tandheelkundige werkzaamheden zich voornamelijk bepaalden tot a. het trekken van tanden, b. het inzetten van kunsttanden.

Nu is de vraag „wat verstond men onder het inzetten van kunsttanden.” De kunsttanden, die in die dagen werden ingezet, waren bijna uitsluitend kunstproducten aan gebitplaten bevestigd, z.g. plaatprotheses. Van kroon en brugwerk was toen nog geen sprake in Nederland. Die plaatgebitten werden in het atelier vervaardigd, op modellen, die men maakte uit afdrukken, die van den mond werden genomen. Het bepalen van wat uit den mond verwijderd of wat afgeslepen moest worden om een kunstgebit met goed gevolg te kunnen inzetten, het afdruk nemen en ten slotte het plaatsnemen van de kunsttanden in den mond waren alle werkzaamheden die geacht moesten worden tot het aanbrennen van een tandvervangende in 's menschen mond te behooren, met het doel teloorgegangene natuurlijke tanden te remplaceeren in verband met het verbeteren van het cosmetisch effect en de kauwfunctie.

Aangezien nu de wet van 1878 bij de *bevoegdheid* van den tandmeester niet spreekt over het *inzetten van kunsttanden*, maar deze bewerking, slechts stelt als *exameneisch* zonder het *vervaardigen* van kunstgebitten als zoodanig te eischen, werd door haar het *aanbrengen van een tandvervangende* in 's menschen mond niet tot de uitsluitende *bevoegdheid van den tandmeester* gerekend, al moest deze ook bij zijn *examen* bewijzen van bekwaamheid in dit deel der kunst afleggen, zonder dat de wet hem verplichtte een examen in het *vervaardigen* te doen.

Het spreekt vanzelf, dat *deze wet* de aanleiding is geweest van veel misverstand en misbruiken, die geleid hebben tot een verkeerd begripen van wat onder tandheelkunst moet worden verstaan, en de oorzaak was, dat het uitoefenen van een deel der tandheelkunst geschiedde door personen, die geen bewijzen van bekwaamheid in het *inzetten van kunstgebitten* hadden geleverd.

Dat dit inzetten niet slechts was het eenvoudig in den mond zetten van een kunstgebit zonder meer, zal ieder begrijpen, aangezien het dan werkelijk niet noodig zou geweest zijn, dit als een exameneisch in de wet op te nemen. Met het inzetten is begrijpelijkerwijs bedoeld *het verrichten van al die kunstbewerkingen, die bij het aanbrennen van een tandvervangende in 's menschen mond te pas komen*, dus het voorbereiden van den mond, afdruk nemen, het bepalen van de beethoogte, en tenslotte het plaatsnemen en fixeeren van het kunstproduct.

Het *vervaardigen* werd als exameneisch niet gesteld, omdat men daarin meer zag *de arbeid buiten den mond*, dus dat deel, hetwelk men aan een niet gediplomeerd tandmeester kon overlaten, en wat dan ook gewoonlijk door een z.g. tandtechnicus of tandtechniker in het laboratorium werd verricht.

Aangezien nu het *inzetten van kunsttanden* niet tot de uitsluitende bevoegdheid van den tandmeester werd gerekend, kon dit deel der *tandheelkunst* door *niet-tandheerkundigen* worden toegepast, en ontstond een categorie van personen, die veelal onder den naam van *dentist* zelfstandig kunstgebitten in 's menschen mond aanbrachten.

Aangezien het nu niet mogelijk is de tandvervangkunst toe te passen zonder ook een ander deel der tandheelkunst te betreden, en men gewoonlijk tot trekken, snijden en slijpen in den mond verplicht was bij het voorbereiden, kwamen de heeren dentisten zoo nu en dan in aanraking met den rechter, wegens het uitoefenen der tandheelkunst.

De veroordeelingen betroffen dan steeds het meer chirurgische deel der tandheelkunst, en de *straffen*, die werden uitgedeeld, werden niet gegeven omdat men het gebied van de tandheelkunst, maar dat van de *geneeskunst* had betreden, want straffen tegen de *onbevoegde uitoefening der tandheelkunst* werden *niet* bedreigd.

De rechter bediende zich van een arrest van den Hoogen Raad, waarbij verklaard werd, dat tot de geneeskunst de tandheelkunde gerekend werd. Om dus iemand te straffen, die onbevoegd de tandheelkunst had uitgeoefend, werd de kunstbewerking indirect verklaard tot een overtreding van de wet, die de bevoegdheid van den geneesheer regelt.

Naarmate de tandheelkunst zich meer ontwikkelde en men kunstbewerkingen leerde toepassen om het teloorgaan van tanden te voorkomen en zodoende ook zwakke tanden voor het gebit en de kauwfunctie kon behouden en naarmate men middeelen leerde gebruiken om tandpijn te doen verdwijnen, zonder tot het verwijderen van den tand te moeten overgaan, werd het trekken van tanden steeds minder toegepast en kreeg de *tandvervangkunst* een sterke mededingster in hare zuster de *tandbehoudkunst* (de conserveerende tandheelkunst).

De tandbehoudkunst heeft steeds meer het *eigenlijke doel* van de tandheelkunst naar voren gebracht. Dit *doel* was niet de elementen, waaruit het kauworgaan bestaat, te verwijderen en door

kunstproducten te vervangen, maar om alles te doen wat mogelijk is om het kauworgaan intact te houden en zoo natuurlijk mogelijk te doen functioneeren, dus om zoo goed mogelijk de tanden voor ziekten en bederf te vrijwaren, de pijnen op te heffen en de tanden weer tot bruikbare organen te maken, zoodat het kauworgaan uit goed-functioneerende elementen bestaat.

De *functioneering* van het gebit werd dus hoofdzaak en de erkenning van dit tandheekkundig doel leidde ook tot de ontwikkeling van de tandrichtkunst (de orthodontie of tandheekkundige orthopaedie), die door het verplaatsen van abnormaal gestelde tanden streeft naar een natuurlijke aanpassing en aansluiting der tanden en tandbogen, om zodoende het grootst mogelijke effect te doen sorteeren bij het gebruik, dat van het natuurlijk gebit kan worden gemaakt.

Aangezien dan het herstel van de kauwfunctie als hoofddoel van de tandheekkunst moet worden beschouwd, zal het logisch zijn, dat in die gevallen, dat (tengevolge van verwaarloozing door den tandlijder, of omdat de kunst tekort schiet), de natuurlijke tanden voor het gebit niet kunnen worden behouden, d. m. v. kunstproducten gestreefd zal moeten worden naar een tandvervangning, die het kauworgaan weer zoo goed mogelijk aan haar doel laat beantwoorden.

Gedurende de laatste 25 jaren heeft zich ook dit gedeelte der tandheekkunst aanmerkelijk ontwikkeld, waardoor het aanbrenge van een tandvervangning in den mond steeds meer een eenheid is geworden met de overige kunstbewerkingen, die tot de tandheekkunst behooren, zoodat het niet zelden gebeurt, dat voor het inzetten van enkele kunsttanden het grootste gedeelte der voornaamste tandheekkundige bewerkingen in toepassing moet worden gebracht. De kunstbewerkingen behooren dan zoowel tot de tandheekkundige chirurgie, als de tandbehoudkunst, de tandrichtkunst en de eigenlijke tandvervangkunst, zoodat de toepassing van de tandheekkunst in haar vollen omvang hierbij te pas kan komen.

Wie begrijpt wat de hedendaagsche tandheekkunst in zich sluit, zal de absurditeit beseffen van het brengen van alle tandheekkundige bewerkingen onder het begrip *heelkunst*, zooals deze als een op zichzelf staand onderdeel van de geneeskunst wordt uitgeoefend. Tandheekkunst is eenvoudig de naam waaronder al die kunstbewerkingen worden gebracht, die ten doel hebben het menschelijk kauworgaan zoo goed mogelijk te doen functioneeren. Het verbeteren van het cosmetisch effect is zeker

geen onbelangrijk, maar toch secundair doel der tandheelkunst. Gedurende den oorlog heeft de tandheelkunst in samenwerking met de heelkunst haar juiste standpunt aangetoond bij het behandelen van kaakgewonden, en zijn duizenden jonge mannen dankbaar dat de tandheelkunst het mogelijk maakt dat zij thans weer een goed gebruik van hunne eertijds zoo afschuwelijk verwoeste kauworganen kunnen maken.

Door de ontwikkeling en vooruitgang van de tandheelkunst werd al spoedig de wet van 1876 te eng, de bevoegdheid liet te veel ruimte voor onbevoegde uitoefening der tandheelkunst en de exameneischen waren niet evenredig aan de praestaties, die de praktijk aan den geëxamineerde tandheerkundige stelde. De tandmeester van 1876 had zich tot een *geneeskundige op tandheerkundig gebied* ontwikkeld, want onder *genezen*, in de betekenis van het toepassen van een genezende werking op een ziek lichaamsdeel, kunnen toch zeker worden gebracht al die bewerkingen, die ten doel hebben om het kauworgaan tegen tandbederf te beschermen en dus voor ondergang te vrijwaren, en bovendien al datgene, dat noodig is om een geheel of gedeeltelijk door geweld of tandziekten teloorgegaan kauwapparaat weer door het aanbrengen van kunstproducten in werking te stellen. (In Duitschland spreekt men dan ook van het *sanieren* van een gebit).

Met het oog op de verouderde wet van 1876 werd door de tandheerkundigen aangedrongen op een reorganisatie van het tandheerkundig onderwijs en van de wet, regelende de bevoegdheid tot de uitoefening van de tandheelkunst, en als gevolg van die actie werd in 1913 de wet in dien zin gewijzigd, dat tot de *bevoegdheid* van den tandarts werd gebracht *de toepassing van de tandprothese* en dat de tandtechniek werd opgenomen onder de *exameneischen*, en dat de titel van tandmeester veranderd werd in „*tandarts*”. Wat dit beteekent, zal ik trachten in het navolgende aan te toonen.

Tandprothese wil zeggen *tandvervanging* en de *toepassing* hiervan is het *in werking stellen*, het *aanbrengen* van een tandvervanging in 's menschen mond: met andere woorden het verrichten van al die kunstbewerkingen in 's menschen mond, die ten doel hebben of de strekking om een geheel of gedeeltelijk teloorgegaan kauworgaan door kunstproducten te vervangen en zodoende de functie en het uiterlijk van het natuurlijk gebit zoo goed mogelijk te imiteeren. Deze bewerkingen behooren alle

tot de tandvervangkunst, de z.g. prosthodontie, en zijn te onderscheiden in:

- 1e. het ontwerpen van een bepaalde tandvervanging;
- 2e. het prepareren van de tanden, de tandresten en het tandvleesch met het doel deze tot dragers van kunsttanden geschikt te maken, m.a.w. de voorbereiding van den mond;
- 3e. het afdruk nemen van die deelen waarin, en het draagvlak waarop de kunstproducten moeten komen te staan;
- 4e. het bepalen van de beethoogte in verband met de gezichtslijnen en de kauwfunctie;
- 5e. het inzetten van de kunsttanden in den mond, hetgeen gepaard gaat met het corrigeeren van de samenbeet, en het aanbrengen van slijtingsfacetten in verband met individueele kauwerschuivingen.

Al deze bewerkingen geschieden in 's menschen mond, m.a.w. de patiënt is hierbij noodig.

Het *vervaardigen* van tandheelkundige kunstproducten en apparaten, dus ook van kunsttanden en gebitten, geschiedt voor een groot gedeelte buiten den mond, en deze werkzaamheden worden in het tandtechnisch laboratorium verricht door z.g. tandtechnikers (tandtechnici) die geen speciale wetenschappelijke vooropleiding daarvoor behoeven te genieten, omdat de z.g. tandtechnische werkzaamheden zich bepalen tot de meer kunstige handwerken, waartoe men die van horlogemaker en goudsmid kan rekenen, voor welke evenmin een wetenschappelijke vooropleiding of Staatsexamen vereischt wordt.

Dit *vervaardigen van kunstgebitten* is niet de tandvervangkunst zelve, en geschiedt niet in den mond van den patiënt, m. a. w. de tandtechniker verricht zijn werk onafhankelijk van den patiënt op aanwijzing van den tandarts, die de volle verantwoordelijkheid draagt voor al de werkzaamheden die hij in 's menschen mond verricht en voor al de kunstproducten die hij in den mond plaatst.

Reeds eerder heb ik erop gewezen, dat door het voortduren van verouderde toestanden en wetten zich een stand van zelfstandig gevestigde gebittenmakers had gevormd, die zich niet bepaalden tot het *maken* van gebitten, maar die tevens allerlei werkzaamheden bij patiënten *in den mond* verrichtten, die tot de *tandvervangkunst* behoorden, en aangezien deze een onafscheidelijke eenheid met de *tandheelkunst in haar vollen omvang*

vormt, zich dus ook telkens aan overtredingen schuldig maakten op tandheelkundig gebied, dat wettelijk werd beschermd.

Toen nu de wet van 1913 uitdrukkelijk verklaarde, dat tot de *uitsluitende bevoegdheid van den tandarts* ook behoort de *toepassing van de tandprothese* en bovendien het *vervaardigen* van kunstgebitten als *exameneisch* werd gesteld, werd hiermede wettelijk de tandvervangkunst tot het tandheelkundig gebied van den tandarts verklaard en het *vervaardigen* van die voorwerpen en apparaten die een tandarts noodig heeft bij zijne kunstbewerkingen aan het menscheelijk gebit wel niet uitsluitend aan hem opgedragen, maar werd toch van hem geëischt bewijzen te leveren de tandtechniek voldoende machtig te zijn om althans zijn techniker aanwijzingen te kunnen geven en de deugdelijkheid van zijn arbeid te kunnen beoordeelen.

Nu willen de tandtechnikers voortdurend de meening vestigen, dat het *vervaardigen* van kunstgebitten, de z.g. *tandtechniek*, hetzelfde is als de *tandvervangkunst* en dat onder beide begrippen hetzelfde moet worden verstaan. Zij willen het doen voorkomen, dat aan hen een onrechtmatige daad is geschied door de tandvervangkunst wettelijk in bescherming te nemen en dat zij beter in staat zijn en meer bekwaam om iemand een tandvervangning in den mond te maken dan de tandartsen. Want, redeneeren zij, de 4-jarige tandheelkundige studie eischt al zooveel van een student in de tandheelkunde, dat hij onmogelijk het *vervaardigen* van gebitten zoo kan beheerschen als een volslagen tandtechniker. Deze redeneering gaat natuurlijk niet op, want de wet wil niet het *vervaardigen* uitsluitend door *tandartsen* zien geschieden, maar alleen die werkzaamheden in 's menschen mond aan hem opdragen, *die alle tot de tandheelkunst* moeten worden gerekend. Die werkzaamheden hangen zoo nauw met elkander samen, dat in deze geen scheiding kan en mag worden gemaakt.

Aangezien het *examen* nu bovendien het *vervaardigen buiten den mond omvat*, kan van elken tandarts worden verwacht, dat hij bewijzen heeft gegeven de tandvervangkunst te kennen en de vaardigheid en eigenschappen bezit om de voornaamste tandheelkundige en tandtechnische werkzaamheden zelfstandig uit te voeren. Het spreekt vanzelf, dat ervaring en oefening het werk van den tandarts steeds meer zullen moeten vervolmaken, maar men zal toch niet kunnen ontkennen, dat de beste waarborgen voor wetenschappelijk en technisch werk zullen worden gegeven als de geheele tandheelkunst in haar vollen omvang tot de be-

voegdheid wordt verklaard van wettelijk erkende en in hun vak geëxamineerde deskundigen.

Daarom leidt al het gepraat over examens en vooropleiding van de technikers tot de overtuiging, dat het hen niet te doen is om betere vaklieden te worden, maar om gemakkelijker den schijn van tandheeskundigen aan te nemen en hiervoor komt de heer Geuzebroek in zijn brochure ook rond uit, want hij wil aan den tandtechniker allerlei kunstbewerkingen *in 's menschen mond* toevertrouwen, die hem tot een pseudo-tandarts zouden maken.

Op deze wijze zouden wij een soort tandartsen krijgen, die ofschoon met veel minder vooropleiding en studie een tandheeskunst zou uitoefenen, die zich tot een zelfstandig tandheeskundig vak zou ontwikkelen, zeer ten nadeele van de tandheeskunst in het algemeen en het publiek in het bijzonder.

Natuurlijk is er geen bezwaar tegen het *zelfstandig* uitoefenen van de *tandvervangkunst*, m.a.w. dat een tandarts zich specialiseert op het gebied van de toepassing der tandprothese, en wellicht zal dit in de toekomst ook gebeuren, maar dan wordt dit onderdeel toevertrouwd aan iemand, die de volle tandheeskundige studie heeft genoten en den titel van tandarts door een examen heeft verkregen. Hij overziet dan de tandvervangkunst in verband met alle andere onderdeelen der tandheeskunst, en zal kunnen medewerken aan het omhoog voeren van wetenschap en praktijk.

Wij zullen ten slotte een korte bestrijding geven van de 16 conclusies van den heer Geuzebroek, om hierdoor ons standpunt tegenover dat der tandtechnikers duidelijker te belichten.

CONCLUSIE I.

Het moet als een fout gezien en erkend worden, dat men met de ontwikkeling der conserveerende tandheeskunde, de tandtechniek is blijven vasthouden, als behoorende tot het gebied van den tandarts.

* * *

Ik meen reeds bewezen te hebben, dat de *tandtechniek* (dat is het *vervaardigen* van die voorwerpen en apparaten die een tandarts noodig heeft bij zijne kunstbewerkingen aan het menschelijk gebit) niet is vastgehouden als behoorende tot het gebied van

den tandarts. Dat het een ieder vrijstaat dit vak zelfstandig uit te oefenen, maar dat de wet van den tandarts eischt, dat hij bewijzen van bekwaamheid in de tandtechniek aflegt, opdat hij bij de *toepassing van de tandvervangkunst*, het werk van zijn techniker zal kunnen beoordeelen, en zoonoodig ook zelf zal kunnen doen.

CONCLUSIE II.

De bestaande wetgeving kan, evenmin als de oudere, een einde maken aan de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.

* * *

Dit zal ervan afhangen:

- 1e. of de rechter onder *tandheelkunst* wil verstaan *alle kunstbewerkingen in 's menschen mond, die direct of indirect ten doel hebben het gebit voor ondergang te vrijwaren en de functie en het cosmetisch effect te verbeteren of te herstellen;*
- 2e. of de rechter onder *toepassing der tandprothese* wil verstaan, *alle kunstbewerkingen die ten doel hebben of de voorgewende strekking om in 's menschen mond een tandvervanging aan te brengen en in werking te stellen;*
- 3e. of de machten, die hebben toe te zien dat de tandheelkunst niet onbevoegd wordt uitgeoefend, hun plicht doen.

Om het oordeel van den rechter te weten, hebben wij getracht in samenwerking met de tandtechnici een schijnvervolging in te stellen, om zodoende een rechterlijke uitspraak te kunnen uitlokken. De technikers hebben deze loyale wijze van onderzoek niet aangedurfd, zoodat wij verplicht waren op een andere wijze dit doel te bereiken.

CONCLUSIE III.

Integendeel, werkt de tegenwoordige toestand de onbevoegde, wjl onbekwame, uitoefening zoowel van techniek als heekkunde in de hand.

* * *

Als de onzekere toestand, die tot heden heeft bestaan, zou voortduren, zou dit zeker aanleiding geven tot toename der onbevoegde uitoefening der tandheelkunst. Vandaar dat wij aan

die onzekerheid een einde willen maken. Deze conclusie spreekt van *onbevoegde, wijl onbekwame* uitoefening.

De begrippen *bevoegd* en *bekwaam* moeten niet worden verward. De *wet* beoordeelt, wie *bevoegd* is; de *examencommissie*, wie voldoende *bekwaam* is om de tandheelkunst in al hare onderdeelen uit te oefenen.

Voorts wordt hier gesproken van de uitoefening van *techniek* en *heelkunde* inplaats van *tandheelkunst*. Uit mijn vorig betoog blijkt reeds voldoende, dat techniek en heelkunde geen tandheelkunst maken en dat *techniek* iets anders is dan de *toepassing van de tandprothese*, hetgeen de technikers zoo gaarne als op zichzelf staand vak onder den naam van tandtechniek uitoefenen.

CONCLUSIE IV.

De wet veroorzaakte een verkeerde verhouding tusschen tandheelkunde en techniek, welke alleen recht gemaakt kan worden als de techniek wettelijk wordt beschermd; als er dus komt van Staatswege een examen met een diploma, dat de bevoegdheid van 2e, 1e en zelfstandig gevestigde technici omschrijft.

* * *

Naar onze meening ligt hier niet de schuld bij de wet, maar bij degenen, die niet willen begrijpen, wat onder *tandheelkunde* en *techniek* moet worden verstaan. Als de techniek wettelijk wordt beschermd, door een examen, dat de bevoegdheid omschrijft, zou toch zeker de vrijheid van den tandtechniker aan banden worden gelegd en zou er bovendien voor anderen weer gelegenheid bestaan de *tandtechniek onbevoegd* uit te oefenen. Het examen alleen kan echter niet die onbevoegde uitoefening bestrijden*), zoodat er wettelijke bepalingen moeten bijkomen om de bevoegdheid voor het vervaardigen van gebitten uitsluitend aan de tandtechnikers op te dragen. Hier is de vraag gewettigd: met welk nut? Naar onze meening behoeft de techniek niet wettelijk beschermd te worden, als de techniker maar met zijn handen van den mond van den patiënt afblijft, en de verantwoordelijkheid voor het werk aan den tandarts wordt gelaten. Dan zijn er voldoende waarborgen voor het publiek, dat de tandheelkunst naar behooren wordt uitgeoefend en per saldo wordt toch *het*

*) Let maar op het examen in de tandtechniek, dat door den tandarts moet worden afgelegd, en toch anderen het recht geeft kunstge-zitten te *maken* voorzoover het betreft werkzaamheden buiten den mond.

publiek door de wet in bescherming genomen om het te vrijwaren tegen gevaren, die het van ondeskundige zijde bedreigen.

CONCLUSIE V.

Ieder, die de tandheelkunst wil uitoefenen, moet het practisch tandartsexamen afgelegd hebben.

* * *

Hiermede zijn wij het volkomen eens, maar dan moet dit ook gelden voor een ieder, die een bepaald onderdeel van de tandheelkunst, bijv. de *tandvervangkunst* zelfstandig wil uitoefenen.

CONCLUSIE VI.

Ieder, die de tandtechniek zelfstandig wil uitoefenen, 't zij in dienstbetrekking of voor eigen rekening, moet aan een daartoe in te stellen examen hebben voldaan.

* * *

Hiertegen hebben wij geen bezwaar, als 1o. onder *tandtechniek* uitsluitend verstaan wordt het *vervaardigen* van die voorwerpen en apparaten, die een tandarts noodig heeft bij zijn kunstbewerkingen aan het menschelijk gebit; als 2o. de tandarts niet gedwongen wordt zich uitsluitend van gediplomeerde technikers te bedienen en als 3o. het tandtechnikers-diploma geen schijn van *tandheelkundige* bevoegdheid geeft, waardoor het publiek in de meening wordt gebracht door een gediplomeerd tandheelkundige, dus door een tandarts, te worden geholpen.

CONCLUSIE VII.

Men beginne tot het verkrijgen van een betere verhouding, met de regeling van het leerlingwezen. Daartoe worde, zolang de bestaande toestand duurt, een overeenkomst gesloten tusschen de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunst en de Nederlandsche Tandtechnische Vereeniging.

* * *

Deze conclusie is ons niet duidelijk. Een dergelijke overeenkomst zal toch kunnen worden ontbonden en heeft niet de minste kracht voor degenen, die niet bij een van de partijen zijn aangesloten.

CONCLUSIE VIII.

Het moet verboden worden, dat tandheelkundigen, die geen volslagen technicus in dienst hebben, zelf leerlingen opleiden.

* * *

Het zou toch een beetje te dwaas zijn, als een tandarts, die n.b. bewijzen van bekwaamheid in tandtechniek heeft moeten afleggen, niet het recht zou hebben iemand tandtechniek te onderwijzen. Gewoonlijk maakt een tandarts iemand voor zijn eigen praktijk klaar en hij zal toch moeten weten hoeveel en welke hulp hij voor het *vervaardigen* van kunstgebitten enz. noodig heeft om zijn praktijk naar behooren te kunnen uitoefenen.

CONCLUSIE IX.

De opleiding van den technicus in de praktijk worde aangevuld met schoolopleiding, zoodat de tandtechniek een meer wetenschappelijk karakter erlangt.

* * *

Deze conclusie is weer niet duidelijk. Hoe de tandtechniek een wetenschappelijk karakter krijgt door de schoolopleiding van den technicus, is ietwat duister. Wellicht wordt hiermede bedoeld, dat de schoolopleiding den tandtechniker in de oogen van het publiek tot een wetenschappelijker mensch maakt.

Naar onze meening zouden de tandartsen niet erg gebaat zijn met wetenschappelijke tandtechnici, daar ik vrees, dat de wetenschappelijke inzichten van beiden spoedig in botsing zouden komen, zeer ten nadeele van het te leveren werk.

CONCLUSIE X.

De specialiseering, beoogd door de Dental Laboratory, maakt de techniek tot machinewerk hetgeen wel het werk esthetischer *kan* doen zijn, maar hetwelk een gevaar voor de tandtechniek moet geacht worden, wijl deze toegepast wordt op het levend organisme.

* * *

Hier wordt bedoeld, dat het vervaardigen van kunstgebitten in Laboratoria, die voor verschillende onderdeelen speciale technici aan het werk hebben, wel goed werk leveren, beschouwd

uit een oogpunt van fijne handenarbeid, maar dat dergelijke stukken in den mond (toegepast op het levend organisme) vaak niet voldoen.

Hier heeft men naar onze meening het bewijs, dat als de tandarts niet alle aanwijzingen verschaft, en door zijn tandheelkundig inzicht het werk beheerscht, de tandtechniker misschien een *mooi* gebit, maar daarom nog geen *deugdelijk gebit* behoeft te leveren. Reden waarom wij nogmaals er tegen waarschuwen den tandtechniker tandheelkundige werkzaamheden in 's menschen mond te laten verrichten.

CONCLUSIE XI.

Het is noodig, dat, in het algemeen, de waarde der techniek voor de tandheelkunst worde verstaan en daardoor het werk van den technicus meer gewaardeerd.

* * *

Naar onze meening verstaan de tandartsen de waarde der techniek voor de tandheelkunst ten volle, en wordt goed technisch werk door hen en het publiek in hooge mate gewaardeerd.

Een techniker, die zijn vak kent, en geen tandarts wil spelen, zal steeds kunnen rekenen op de waardeering der tandartsen, omdat deze door zijn hulp in staat zijn het publiek goede tandheelkundige diensten te bewijzen.

CONCLUSIE XII.

De tandtechnische laboratoria moeten aan hooger eischen voldoen, dan onder de tegenwoordige omstandigheden meestal het geval is.

* * *

Hiermede zijn wij het volkomen eens.

CONCLUSIE XIII.

Wanneer een technicus, bij een tandarts werkzaam, niet geregeld bezigheid heeft, is het gewenscht dat meerdere tandartsen, in combinatie, door den technicus hun techniek laten vervaardigen. Dit zou ten goede komen aan den technicus, en een rationeele oplossing zijn voor hen, die anders met een hulp of halfwas werken.

* * *

Dit is naar onze meening iets, wat de tandarts en de techniker moeten weten. Deze conclusie kan dan ook niet meer zijn, dan een wenschelijkheid, uitgesproken door enkele tandtechnici, die meenen hiermede hun persoonlijk belang te kunnen dienen.

CONCLUSIE XIV.

Intusschen worde een actie op touw gezet, opdat de wet nogmaals, en thans zoo mogelijk afdoende, gewijzigd worde in dien zin, dat de tandarts zich bepale tot de heekunde, en de technicus de technische werkzaamheden verricht.

* * *

Uit deze conclusie blijkt voor de zooveelste maal, dat de heer Geuzebroek niet weet, wat onder *heelkunst* en *tandtechniek* moet worden verstaan. De tandarts heeft zich niet met *heelkunst* maar met *tandheelkunst* in te laten. Dit woord omvat alle tandheelkundige werkzaamheden; dit zijn alle kunstbewerkingen in 's menschen mond, die ten doel hebben: het menschelijk gebit tegen bederf en ondergang te vrijwaren, en de functie en het cosmetisch effect van het gebit of zijne samenstellende deelen te verbeteren of te herstellen.

De *technische werkzaamheden*, die de *technicus* heeft te verrichten, zijn al die kunstbewerkingen buiten 's menschen mond, die dienen tot het vervaardigen van al die voorwerpen en apparaten, die de tandarts noodig heeft bij zijn tandheelkundige werkzaamheden aan het menschelijk gebit.

Als deze uitlegging door den rechter als juist zal worden erkend, zal de wet voldoende waarborgen geven, dat de tandheelkunst naar behooren zal worden uitgeoefend, en is een wetswijziging niet noodig.

CONCLUSIE XV.

Er worde duidelijk omschreven welke de bevoegdheid zij van den zelf-praktijk-houdenden-technicus. Voorwaarde zij, dat hij bij de vervaardiging van prothesen, de bevoegdheid heeft tot het inzetten ervan en het afdruk nemen.

* * *

Na hetgeen ik reeds uitvoerig heb betoogd moeten de werkzaamheden van den technicus zich beperken tot den arbeid *bui-*

ten den mond en zijn het *afdruk nemen* en *inzetten* kunstbewerkingen, die als *onderdeel* van de tandvervangkunst en daarom van de tandheelkunst tot de bevoegdheid van den tandarts moeten worden beschouwd.

CONCLUSIE XVI.

Op deze wijze kan een gezonde regeling tot stand komen, en komen wij, wat de techniek betreft, van het negatieve tot het positieve.

* * *

Volgens onze meening zou de regeling van den heer Geuzebroek niet alleen de techniek, maar de geheele tandheelkunst brengen van de wal in de sloot.

Wie er meer van weten wil, raad ik aan het boekje van den heer Geuzebroek te *lezen*. Hij zal tot de overtuiging komen, dat onze opvattingen zooveel van de zijne verschillen, dat wij ons geen illusies maken hem door het voorgaande tot andere inzichten te kunnen brengen, reden waarom wij ons dan ook niet eerder de moeite gegeven hebben hem te bestrijden.

Laten wij thans aan den rechter overlaten te beslissen welke opvatting de meeste waarborgen geeft, dat *publiek* en *tandheelkunst* er door worden gebaat.

1—7—1918.

J. M. KLINKHAMER.

Goedgekeurd door de Centrale Raad van de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunst.

BIJLAGE V.

No. 2157 der Vonnissen.
2757 der Rol.

den 15 October 1919.

PRO JUSTITIA.

IN NAAM DER KONINGIN!

De ARRONDISSEMENTS-RECHTBANK TE
'S-GRAVENHAGE, recht doende in strafzaken,
heeft het navolgende vonnis gewezen in de zaak
van:

den Officier van Justitie

tegen

GERARD OSTERMANN, geboren te 's-Graven-
hage, 15 Febr. 1876, tandtechniker, wonende te
's-Gravenhage;

Beklaagde-Appellant

De Rechtbank recht doende in hooger beroep,

Gezien het vonnis door den Kantonrechter te 's-Gravenhage,
recht doende in strafzaken op den 5 Juni 1919 in eersten aanleg
gewezen, waarbij de appellant is schuldig verklaard aan de
hem ten laste gelegde overtreding van: het niet toegelaten tot
de uitoefening van eenig beroep waartoe de wet een toelating
verleent buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, veroordeeld
tot eene geldboete van honderd gulden, met bepaling dat de
boete, bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den
dag waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer
gelegd, zal worden vervangen door hechtenis van een maand;

Gezien de acte dd. 18 Juni 1919, waarbij de beklagde in
eersten aanleg van bovengenoemd vonnis in hooger beroep is
gekomen;

Gezien de dagvaarding van wege den Officier van Justitie bij
deze Rechtbank aan den appellant en den 28 Augustus 1919
beteekend;

Gehoord het verslag ter terechtzitting uitgebracht door den benoemden Rechter Rapporteur Mr. Bendeker,

Gehoord de verdediging van den appellant; bijgestaan door zijn raadvrouw Mr. E. C. Simons, advocate te Utrecht;

Gehoord de vordering van den Officier van Justitie hiertoe strekkende, dat het der Rechtbank moge behagen:

het vonnis a quo te vernietigen en den appellant schuldig te verklaren aan niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, tweemaal gepleegd, en te veroordeelen tot twee geldboeten elk van vijf-en-twintig gulden, met bepaling dat elke boete, bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den dag waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd, zal worden vervangen door hechtenis van tien dagen.

Overwegende dat appellant in primo is gedagvaard ter zake dat hij in de maand Juni 1918, althans omstreeks dien tijd te 's-Gravenhage, zonder toegelaten te zijn tot de uitoefening van de geneeskunst, noch tot de uitoefening van de tandheelkunst, buiten noodzaak de tandheelkunst als beroep heeft uitgeoefend, daar hij alstoen aldaar in zijne woning aan de Toussaintkade no. 36 de tandprothese heeft toegepast door bij W. A. R. en bij M. M. B., ten eerste bij genoemde personen een kunstgebit te kunnen plaatsen, bij elk hunner een afdruk van boven- en onderkaak te nemen en een kunstgebit in de mond te plaatsen;

Overwegende dat de Rechtbank zich niet vereenigt met het vonnis waarvan beroep, en dit alzoo behoort te worden vernietigd;

Overwegende dat de appellant oorspronkelijk beklaagde, ter terechtzitting in hooger beroep heeft opgegeven dat hij in de maand Juni 1918 zijn beroep maakte van het vervaardigen en in den mond plaatsen van kunstgebitten, dat hij destijds niet was toegelaten tot de uitoefening van de geneeskunst noch tot die van de tandheelkunst; dat hij in genoemde maand in zijn woning aan de Toussaintkade no. 36 te 's-Gravenhage, ten einde bij W. A. R. en bij M. M. Bouman een kunstgebit te kunnen plaatsen, bij ieder hunner een afdruk van de boven- en een van de onderkaak heeft genomen, en daarna bij ieder hunner een kunstgebit in den mond heeft geplaatst;

dat in genoemde maand verschillende personen, die wel tot de uitoefening van de geneeskunst en tot die van de tandheelkunst waren toegelaten te 's-Gravenhage woonden;

Overwegende dat W. A. R. en M. M. B., diens echtgenoot, als getuige ter terechtzitting in eersten aanleg hebben verklaard ieder voor zich: dat hij/zij op 14 Juni 1918 den beklagde heeft verzocht hem/haar een kunstgebit te vervaardigen; dat de beklagde daarop een afdruk van zijn/haar boven- en onderkaak heeft genomen; dat beklagde hem/haar op 21 Juni 1918 een kunstgebit in den mond heeft geplaatst;

Overwegende dat door deze bewijsmiddelen wettig en overtuigend is bewezen hetgeen den appellant oorspronkelijk beklagde bij de inleidende dagvaarding primair is te last gelegd alsmede zijn schuld daaraan;

Overwegende dat het ter dagvaarding gestelde plaatsen van een kunstgebit in den mond niet beteekent de machinale behandeling van het daarin brengen van een reeds passend gebit, doch — en de appellant ter terechtzitting in hooger beroep ook heeft verklaard dat bij de dagvaarding in dien zin heeft begrepen — onder beoordeeling of het te plaatsen gebit beantwoordt aan de eischen, die aan een goed passend gebit moeten worden gesteld, het dienovereenkomstig bijwerken van dat gebit en het zoo noodig daartoe ~~prepareeren~~ van den mond;

Overwegende dat de appellant dan ook ter terechtzitting heeft verklaard dat de door hem gebezigde uitdrukking „een kunstgebit in den mond heeft geplaatst” in dezen zin moet worden verstaan;

Overwegende dat hetgeen den appellant als feiten wordt te last gelegd derhalve valt onder hetgeen artikel 7 van de Wet houdende regeling van de voorwaarden tot verkrijging der afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en van de uitoefening dier kunst noemt de toepassing van de tandprothese, waaronder toch niet anders is te verstaan (ΤΙΠΟΤΙΔΙΥΕ voorstellen, in de plaats van stellen voor) als het volgens het de regelen van kunst en wetenschap aanbrengen van tandvervangende voorwerpen;

Overwegende dat het aldus bewezene oplevert de overtreding van:

het niet toegelaten tot de uitoefening van eenig beroep waartoe de wet een toelating vordert buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, tweemaal gepleegd;

Gezien artikel 1 der Wet van 1 Juni 1865 (Stbl. no. 60), 1, 8, der Wet van 24 Juni 1878 (Stbl. no. 117) zooals die wetten thans luiden met de daarin aangebrachte wijziging, bepaaldelijk die van de Wet van 28 April 1913 (Stbl. no. 167), 23, 62, 436 van het Wetboek van Strafrecht;

RECHT DOENDE IN NAAM DER KONINGIN:

in hooger beroep:

Vernietigt het vonnis door den Kantonrechter te 's-Gravenhage in deze zaak geweest, den 5 Juni 1919 waarvan hooger beroep:

EN OPNIEUW RECHTDOENDE:

Verklaart den appellant schuldig aan voormelde gequalificeerde overtreding.

Veroordeelt hem deswege tot twee geldboeten van ieder van vijf-en-twintig gulden,

Bepaalt, dat iedere geldboete, bij gebreke van betaling binnen twee maanden na den dag waarop dit vonnis kan worden ten uitvoer gelegd, zal worden vervangen door tien dagen hechtenis;

Aldus gewezen bij de Heeren Mrs. Bendeker, waarnemend President, Van Rhede van der Kloot en de Joncheere, Rechters, in tegenwoordigheid van den Substituut-Officier, Mr. Paulus en uitgesproken ter openbare terechtzitting van voornoemde Rechtbank den 15 October 1919.

Get. {	F. BENDEKER.
	J. A. S. v. RHEDE v. d. KLOOT.
	C. J. J. DE JONCHEERE.
	A. J. PAULUS.

Voor Afschrift conform afgegeven door
Ons Griffier der bovengemelde Rechtbank
aan J. W. Klinkhamer, met machtiging
van den Heer President der
Rechtbank,

Leges f 0.90.

.....

BIJLAGE VI.

De Hooge Raad der Nederlanden,

Op het beroep van Gerard Ostermann, geboren te 's-Gravenhage 15 Juli 1876, tandtechniker, wonende te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arrondissements-rechtbank te 's-Gravenhage van 15 October 1919, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter aldaar op 5 Juni 1919 ten laste van den requirant gewezen, deze ter zake van: „het niet toegelaten tot de uitoefening van eenig beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen”, tweemaal gepleegd met toepassing van artikel 1 der wet van 1 Juni 1865 (Staatsblad no. 69), de artikelen 1 en 8 der wet van 24 Juni 1878 (Staatsblad no. 117), zooals die wetten thans luiden, na de daarin aangebrachte wijziging, bepaaldelijk bij de wet van 28 April 1913 (Staatsblad no. 167) en artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht, is veroordeeld tot twee geldboeten ieder van vijf en twintig gulden en vervangende hechtenis van tien dagen voor iedere boete;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Nijpels;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

1o. Schending of verkeerde toepassing van artikel 221 van het Wetboek van Strafvordering, in verband met artikel 143 van dat Wetboek en artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht, door, terwijl den beklaagde 2 feiten worden te laste gelegd en te overwegen, dat het bewezene oplevert de overtreding van artikel 436, tweemaal gepleegd, in het dictum den beklaagde slechts schuldig te verklaren aan „voormelde gequalificeerde overtreding” en hem nogthans te veroordeelen tot twee geldboeten;

2o. Schending of verkeerde toepassing van artikel 391 juncto artikel 221 van het Wetboek van Strafvordering, in verband met artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht, door het „buiten noodzaak” uitgeoefend hebben van een beroep waartoe de wet een toelating vordert, alleen aan te nemen op grond van de verklaring van den beklaagde, dat ten tijde van de door hem verrichte handeling wel tot de uitoefening van de geneeskunde en tot die van de tandheelkunde toegelaten personen te 's-Gravenhage woonden;

30. Schending of verkeerde toepassing van de artikelen 211 en 221 van het Wetboek van Strafvordering, in verband met artikel 143 van dat Wetboek, door, met uitbreiding van hetgeen den beklaagde bij dagvaarding was ten laste gelegd, na de beslissing, dat het te laste gelegde was bewezen, daaraan de beteekenis toe te kennen, dat onder het plaatsen van het gebit ook is begrepen het zoo noodig daartoe prepareeren van den mond en dat prepareeren van den mond als feitelijk te laste gelegde aannemende; de aangenomen qualificatie en veroordeeling ook op dien grondslag te doen steunen;

40. Schending of verkeerde toepassing van de artikelen 391 en 403 van het Wetboek van Strafvordering door als bewezen aan te nemen, dat de beklaagde zich zou hebben schuldig gemaakt aan het hem te laste gelegde, in dien zin opgevat, dat daaronder zou zijn begrepen het voor het plaatsen van het gebit prepareeren van den mond, zulks terwijl de beklaagde wel zou hebben verklaard, dat onder het door hem erkende plaatsen van de gebitten moet worden verstaan het *zoo noodig* daartoe prepareeren van den mond, doch niet dat hij in de hem thans te laste gelegde gevallen werkelijk den mond der patiënten geprepareerd heeft en de getuigen niet anders hebben verklaard, dan dat de beklaagde een afdruk van boven en onderkaak heeft genomen en een kunstgebit bij hen in den mond heeft geplaatst;

50. Schending of verkeerde toepassing van artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht, artikel 1 der Wet van 1 Juni 1865 (Staatsblad no. 60), 1 en 8 der Wet van 25 December 1878 (Staatsblad no. 222), zooals die wetten luiden na de laatstelijk daarin gebrachte wijziging bij de wet van 28 April 1913 (Staatsblad no. 166), door de aan den beklaagde te laste gelegde feiten te beschouwen als onbevoegde uitoefening der geneeskunde respectievelijk tandheelkunde en dus als de overtreding omschreven bij artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht;

Gehoord den Advocaat-Generaal Ledebor, namens den Procureur-Generaal, in zijne conclusie, strekkende tot verwerping van het ingestelde beroep;

Overwegende dat de Rechtbank bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend heeft bewezen verklaard hetgeen aan den oorspronkelijken beklaagde, nu requirant, bij de inleidende dagvaarding primair was ten laste gelegd, te weten: dat hij in de maand Juni 1918 te 's-Gravenhage, zonder toegelaten te zijn tot de uitoefening van de geneeskunst, noch tot de uitoefening van de tandheelkunst, buiten noodzaak de tandheelkunst als beroep heeft uitgeoefend, daar hij alstoen aldaar in zijne woning

aan de Toussaintkade no. 36, de tandprothese heeft toegepast, door bij Willem Alexander Romani en bij Margaretha Maria Bouman, ten einde bij genoemde personen een kunstgebit te kunnen plaatsen, bij elk hunner een afdruk van boven- en onderkaak te nemen en een kunstgebit in den mond te plaatsen;

dat de Rechtbank deze feiten heeft gequalificeerd en den requirant te dier zake heeft veroordeeld, als hierboven reeds is opgegeven;

Overwegende omtrent het *eerste* der tegen deze uitspraak gerichtte middelen van cassatie:

dat het middel berust op de in het vonnis voorkomende woorden „verklaart den appellant schuldig aan voormelde gequalificeerde overtreding”, en op de daaropvolgende veroordeeling van den requirant tot twee straffen;

dat echter in het vonnis aan de aangehaalde woorden voorafgaat de bewezenverklaring van de hierboven opgegeven feiten en de overweging, dat het bewezen verklaarde oplevert de overtreding van: „het niet toegelaten tot de uitoefening van eenig beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen, tweemaal gepleegd”, waaraan zich dan met juistheid aansluit de bij het middel gewraakte schuldigverklaring van den requirant aan de *voormelde gequalificeerde overtreding*, zoodat daarmee niet in strijd is het opleggen van twee straffen aan den requirant;

dat dus dit middel is ongegrond;

Overwegende dat de klacht, waarop het *tweede* middel berust, eveneens is ongegrond, daar toch de Rechtbank in de blijkens het vonnis, door den requirant gedane opgave, dat in de maand Juni 1918 „verschillende personen, die wel tot de uitoefening van de geneeskunst en tot die van de tandheekunst waren toegelaten te 's-Gravenhage woonden”, bewijs heeft kunnen vinden dat destijds aldaar de hulp van bevoegde tandheekundigen niet ontbrak, en, door die opgave van den requirant in haar vonnis onder de gebruiker bewijsmiddelen op te nemen, hare beslissing, dat de requirant de bewezen verklaarde handelingen buiten noodzaak heeft verricht, behoorlijk met redenen heeft omkleed;

dat alzoo dit middel is onaannemelijk;

Overwegende dat het *derde* middel is gegrond op de navolgende overwegingen in het bestreden vonnis:

„dat het ter dagvaarding gestelde plaatsen van een kunstgebit in den mond *niet beteekent de machinale behandeling van het daarin brengen van een reeds passend gebit*, doch, en de oppo-

sant (lees: appellant) ter terechtzitting in hooger beroep ook heeft verklaard, dat hij de dagvaarding in dien zin heeft begrepen, onder beoordeeling of het te plaatsen gebit beantwoordt aan de eischen, *die aan een goed passend gebit moeten worden gesteld*, het dienovereenkomstig bijwerken van dat gebit en het zoonoodig daartoe voorbereiden van den mond”;

„dat de opposant (lees: appellant) dan ook ter terechtzitting heeft verklaard, dat de door hem gebezigde uitdrukking „een kunstgebit in den mond heeft geplaatst” in dezen zin moet worden verstaan”;

dat nu de klacht bij het middel deze is, dat de Rechtbank hierdoor aan de telastelegging bij dagvaarding, nadat deze was bewezen verklaard, eene ongeoorloofde uitbreiding heeft gegeven en, dit als feitelijk ten laste gelegd aannemende, op dien onjuisten grondslag de qualificatie en de veroordeeling in haar vonnis heeft doen steunen;

dat deze grief, die gedeeltelijk hare oorzaak vindt in de minder juiste volgorde, waarin de Rechtbank in haar vonnis eerst de primaire telastelegging bewezen verklaarde en eerst daarna de beteekenis van die telastelegging vaststelde, niettemin is gegrond;

dat immers uit den inhoud van het vonnis in zijn geheel genomen, duidelijk blijkt, dat de Rechtbank bij de voormelde overwegingen twee punten heeft willen vaststellen, te weten:

1o. wat zij verstaat onder de telastelegging, dat de beklagde de tandprothese heeft toegepast door, ten einde bij de twee voornoemde personen een kunstgebit te kunnen plaatsen bij elk hunner te verrichten wat verder in de dagvaarding was vermeld, en

2o. dat de appellant (nu requirant) ter terechtzitting in hooger beroep heeft verklaard, dat ook hij de dagvaarding in gelijken zin als de Rechtbank heeft begrepen, zoodat bij de beoordeeling van haar vonnis met die twee feitelijke beslissingen moet worden rekening gehouden;

dat evenwel ten onrechte in het middel wordt beweerd, dat de Rechtbank bij die uitlegging onder 1o. de grenzen der telastelegging bij dagvaarding zoude hebben overschreden, daar immers de bedoelde woorden der dagvaarding toelaten, zonder uitbreiding hunner beteekenis, daaronder te begrijpen, „onder „beoordeeling of het te plaatsen gebit beantwoordt aan de „eischen, die aan een goed passend gebit moet worden gesteld, „het dienovereenkomstig bijwerken van dat gebit en het zoonoodig daartoe voorbereiden van den mond”, al welke hande-

lingen behooren tot de vervaardiging en de plaatsing van een kunstgebit en dan ook daarmee plegen gepaard te gaan;

dat bijgevolge ook dit middel is ongegrond;

Overwegende ten aanzien van het *vierde* middel:

dat dit geen feitelijken grondslag vindt in het bestreden vonnis, vermits daarbij ten onrechte wordt beweerd, dat de Rechtbank onder het bij dagvaarding ten laste gelegde zoude hebben begrepen „het voor het plaatsen van het gebit prepareren van „den mond”, terwijl toch de Rechtbank verklaarde — zooals uit de bovenstaande weerlegging van het derde middel blijkt de primaire telastelegging, zooals die was bewezen verklaard, aldus te verstaan „dat het ter dagvaarding gestelde plaatsen „van een kunstgebit in den mond niet beteekent..... enz., doch „onder beoordeeling of het te plaatsen gebit beantwoordt aan „de eischen, die aan een goed passend gebit moeten worden „gesteld, het dienovereenkomstig bijwerken van dat gebit en het „zoo noodig daartoe prepareren van den mond”, zoodat het verschil tusschen de verklaring van den requirant ter terechtzitting en het bij het vonnis bewezen verklaarde, waarop het middel is gegrond, blijkt niet te bestaan en het middel reeds hierom niet tot cassatie kan leiden;

Overwegende dat bij het *vijfde* middel, blijkens de toelichting bij pleidooi, de strafbaarheid van de aan den requirant ten laste gelegde feiten wordt bestreden, op grond dat het verrichten van die feiten niet zoude opleveren de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert;

dat bij het onderzoek van dit middel dient vooropgesteld, dat de strafbaarheid van de ten laste gelegde en bewezen verklaarde feiten moet worden beoordeeld met inachtneming van de in cassatie te eerbiedigen beteekenis, die de rechter over de feiten daarvan heeft vastgesteld;

dat bij thans nog van kracht zijnde artikel 1 der Wet van 1 Juni 1865 (Staatsblad no. 60) de uitoefening der geneeskunst, waaronder die wet het verleen van genees-, heel- of verloskundigen raad of bijstand als bedrijf verstaat, alleen is geoorloofd verklaard aan degenen, aan wie de bevoegdheid daartoe volgens de wet is toegekend;

dat voorts bij de wet van 24 Juni 1876 (Staatsblad no. 117) de afzonderlijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheilkunst is toegekend aan de tandmeesters, welke bevoegdheid bij artikel 3 der wet van 25 December 1878 (Staatsblad no. 222), regelende de voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, enz., is gehandhaafd;

dat de genoemde wet van 1876 is gewijzigd bij de wet van 26 April 1913 (Staatsblad no. 167), waarbij, met wijziging van de benaming van „tandmeester” in die van „tandarts”, deze laatste is bevoegd verklaard, onder meer, *tot de toepassing van de tandprothese*, waardoor buiten twijfel is gesteld, dat tot de toepassing van de tandprothese, behalve de artsen, *alleen bevoegd zijn de tandartsen*, en dat de toepassing daarvan door ieder ander, *als beroep en buiten noodzaak, strafbaar* is gesteld bij artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht;

dat de wet wel niet nader omschrijft, wat zij onder de toepassing der tandprothese verstaat, *maar reeds het gebruik van het aan de medische wetenschap ontleende woord „tandprothese”*, er op wijst, dat daarmede bedoeld is *een onderdeel der geneeskunst*, waarbij dan de samenstelling en de afleiding van het woord duidelijk maken, *dat het bedoelde onderdeel bestaat in het verlenen van tandheelkundigen faad of bijstand teneinde zieke of niet meer aanwezige kiezen en tanden te vervangen door kunsttanden of kunstgebitten, zoo noodig na het daarvoor geschikt maken van den mond der patiënten;*

dat eene zoodanige geneeskundige behandeling van de patiënten Romani en Bouman door den requirant, als beroep en buiten noodzaak, door de Rechtbank is bewezen verklaard, zoodat, nu zij mede als bewezen heeft verklaard aangenomen, dat de requirant niet was toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst noch tot de uitoefening der tandheelkunst, artikel 436 van het Wetboek van Strafrecht terecht op den requirant is toegepast;

dat bijgevolge ook dit middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

Gewezen te 's-Gravenhage bij de Heeren Mrs. Jhr. de Savornin Lohman, President, Nypels, Hesse, Kosters en Ort, Raden, in bijzijn van den Griffier Mr. Kist, die dit arrest hebben onderteekend, en door den oudsten Raadsheer Mr. Nypels uitgesproken ter openbare terechtzitting van den negenden Februari 1900 en Twintig, in tegenwoordigheid van de genoemde Heeren, behalve van den Heer President, die verhinderd was bij de uitspraak tegenwoordig te zijn en dit arrest te onderteekenen.

(Geteekend): A. Nypels, H. Hesse, J. Kosters, B. Ort, H. J. Kist.